

Altartavlan i Bo : berättelse

Wiede, Rolf

59 C Br.

National Library
of Sweden

WIEDE

1897

St. Saul.
Pomau
St.
(Pr.)
o

Su Saml.
Roman.
Su.
(Br)
o

Skrifter för folket. * * *
Historier o. Berättelser m. m.
N:o 70.

Altartaflan i Bo.

Berättelse

af

Nolf Wiede.

Westerwik.

C. D. Ekblad & Comp. 1897.

Det var en stormig stämma inne i jockenslugan wid Bo kyrka. Huggen föllo täta och skarpa och bemöttes raktt. Icke endast den stora öppna spisen flammade stockvedsbrasa denna friska winterdag gaf färg åt kinderna och glans åt ögonen; hettan underhölls äfwen af inre värme och iswer.

Gamle kyrkofwärden i Örhult hade för ett år sedan, då han låg på sitt yttersta, med warm hand skänkt hundra riksdaler riksgäld till kyrkan med den önskan, att man måtte använda dem till renovering af den gamla urbleta altartaflan. Denna önskan fanns ej skriftligen uttryckt; den hade ej heller blifwit uttalad i wittnens närvaro. Den aflidnes swåger, som också war en af de styrande inom församlingen, war den ende som mottagit den samma, och han hade lofwat att framföra den på stämman, då gåswn öfwerlämnades till jocknen. Nu hade han hållit sitt löfte och lagt de närwarande på sinnet, att man borde hörsamma den döendes wilja och så inart sig göra lät förwerkliga den samma.

Häremot uppreste sig Aron Olai, den nywalde kyrkofwärden, hwilken på sin sida hade flere af de röstegande.

»Här finnes så mycket annat att förbättra och försköna», menade han. »Orgeln, till exempel, och det betydher wäl widå mer för andakten, som hela kyrkan behöfwer hwitmenas inwändig, altarrunden borde inhyggas upp, bänkarne repareras, och så widare.»

Han tystrade, men då han inte märkte någon werkan af sina ord på de församlade, foriätte han:

»Hwad tjenar det till att smeta färg på den där gamla duken? Den som nödwändig will weta hwad tafsan föreställer, kan nog urstilla jungfru Marias drag och begripa att det skall wara Kristus barnet, som hon bär på sitt stöte. Att strålkranjen kring des hufwud är borta, att herdarna som tillbedja blott med swårighet kunna upptäckas, hwad betydher wäl det? Den fromma tron ser nog i alla fall i det hela ett föremål, egnadt att wäcka andakten. För öfrigt är ämnet på tafsan ej fullt lämpligt för en lutherisk kyrka. Jag har läst ett och annat om huru katolikerna bruka pryda sina tempel och huru de afmåla och tillbedja den heliga jungfrun med barnet. Det kan

vara det samma, om vi kasta ut pengar för att återställa färgerna på en målning, som kanske gifwer anledning till willomeningar och bifwer till ansikt för den rättrogne i skället för wälsignelse».

Där gick ett mummel genom församlingen, ett mummel som kunde betydha hwad som hälfst, men som dock wissade sig innebära ett bifall, ty rår Nils Bosson reste sig upp och sporde, om någon af de närwarande hade något att inwända mot kyrkofårdens anförande, hördes intet svar.

»Då ber jag att få säga eder ett fista ord i saken», fortsatte Nils Bosson. Hans stämma vibrerade af uadertryckt sinnesrörelse; det hördes att han talade för något, som war honom en hjärteaf. Både meningsfränder och motståndare woro williga att lyhna till honom, ty de wiste alla, att han hade ordets gåfwa och att han till och med i sin ungdom tagit ett steg på studiebanan för att utbilda sig till en kyrkans tjänare, hwarifrån han likwäl måst återvända till följd af mellankommande hinder.

»Det är inte blott det», började han, »att I med edert motstånd stryken ett firect öfwer en döendes önskan, I wiljen också sitta till doms öfwer ett hädangänget släkte, hwilket kände sig stämmt till ondakt wid ähnen af hwad som då werkligen war en altarpnydnad. Och i wiljen förhindra våra efterkommande att ega ett hynligt föremål som vittnar om vår wördnad för de himmelska tingen och war föreställning om dem.»

»Jag har icke mycket hysjelsatt mig med läsningen af katolska bruk, ej håller känt mig störd engast därpå, att den heliga Maria war huswudfiguren på vår altartafla. Jag har känt mig störd på helt annat sätt. Ännu minnes jag en julotta för många tiotal år sedan, och jag skulle minnas den om jag leide i hundra år. Den gamle pastorn framhöll så lefwande Betlehems trakter, englaröfsterne, krubban, barnet i moderns famn, att allt detta för mitt unga sinne tedde sig som full werklighet. Men han begick ett fel, den gode gamle pastorn, och Gud allena wet, huru han med sitt öppna öga för allt härligt kunde göra sig styldig därtill, han hänwijade i sin predikan till den grupp, som framställdes på altartaflan. Ögonblickligen förmunno bilderna, som förut så lifligt framkallats i min själ. Om denna klumpiga figur wore Maria, om det iuddiga byttet på hennes knä wore trälsaren och mannen där bakom wore Josef, då wore den heliga familjegruppen ej mycket att beundra. Ännu i dag finnes barnasinnen, hwilka älska att se öfwerensstämmelse i ord och bild.»

»De närvarande må nu göra huru de vilja. Jag begifwer mig ned till stiftsstadens och talar för saken med högvärdige domkapitlet, om I sätten eder däremot. Kunnen I komma öfverens, så är jag villig, äfwen då, att resa för att genom därtill lämpliga personer skaffa någon, som är sticket att utföra arbetet.»

Det jorl, som nu hördes från åhörarne, war ej så starkt som förut; men då röstningen war gjord, wistade det sig, att Nils Bosson fått de flesta på sin sida.

»Må gå som du will då, Nils Bosson! Du har alltid förstått lägga dina ord wäl du. Men du skall besinna hwad jag säger: det blir ingen wälsignelse med den där taslan, ingen wälsignelse.» Det war Aron Olai sista ord innan stämman upplöstes.

* * *

Det war en solig wårdagseftermiddag, tre månader senare. På en bågig, smal landsväg i den inre, högländta Smålandsbygden knogade en kärva i ojämn fart på väg från den några mil aflägsna stiftsstadens till en af de mindre socknarna norrut. Den medförde blott twänne resande, af hwilka den ene, stjutsbonden, tillhörde traktens befolkning. Det war Gabriel Olai, ende sonen till nye kyrkofwärden i Bo församling. Han war en ung man med ljuslätt hy och blondt hår. Ett par spelande blå ögon gästade sig åt det orwanligt fint sturna ansittet. Dräkt och tal förrådde att han war en allmogens son; draggen och hållningen, den djärwa blicken och det måttfulla leendet vittnade mera om herremanslater.

Den andre war synbarligen en främling, att döma af de spörjande blickar han kastade omkring sig wid minsta anledning till uppmärksamhet. Det war Wollmar Berger, artisten, som skulle måla altartaslan i Bo kyrka. Nyligen återkommen från en utländsk resa, hade han tillfälligtwis uppehållit sig hos anförwandter i staden, och emedan han för den närmaste tiden ingenting viktigt hade att utföra, åtog han sig detta arbete, som på samma gång kunde bli en hwila och en omwärling.

Han war till utseendet några år äldre än reskamraten, blond likom denne, men hans ansikte war ej så regelbundet. Ögonen woro mörkt bruna; stora talande ögon, som kunde se så wakna ut, och flamman af konstnärseidens hela glöd, så snart där wistade sig en förändring i landskapet, wärd att beakta, eller en pittoresk gammal byggnad, som wäckte hans intresse. Och dessemellan kunde de blicka så

drömmande omkring, som om han hade sin hela värld inneslutne inom sig själf.

De talades icke mycket wid, de två; men det hände, att de långa stunder försulet betraktade hwarandra, liksom hade de en otydlig aning om, att de skulle komma att gripa in i hwarandras öde. Det war någonting hos Gabriel Olai, som fängslade målaren, någonting i hans ansiktsdrag, som han skulle vilja förewiga på duken, antingen nu i deras lugn, eller i en stund af hat och trost, ty han trodde att dessa spelande ögon äfwen kunde slamma af inre eld.

Och Gabriel betraktade sin granne så som man betraktar något underbart mystiskt, med hälsten wördnad, hälsten öfvermod. Instinktligt förnam han instyltelsen af en stor andes närvaro; men han, naturbarnet, trodde sig likwäl honom wuxen i andra afseenden, ifall tafsling komme i fråga.

Länge hade de så tuffit tyfsta bredwid hwarandra. Kärran knarade långsamt uppför en höjd; omsider woro de uppe på krönet. Här öppnade sig på en gång en utsikt så hänföraende för deras ögon, att målaren ofrivilligt gaf till ett utrop af förtjusning.

Watten och grönska — det hade de ofta sett på sin färd, men detta war något alldeles iärskildt! Djupt därnere till wänster en duf af det blåaste blå, stymtande fram ännu långt i fjärra bafom täcka uddar och holmar. I bakgrunden höga stränder i mörk, allwarlsam grönska; men på wattenet simrade barna i majjägningens lätta, luftiga dräkt.

»Håll, hwad är detta?» ropade Wolmar Berger, och hans ögon tycktes vilja sluta den härliga tafsan.

»Det är Boden, wår sjö», swarade Gabriel med en wif stoltset. »Där bortom kröten ligger Bo kyrka; wore hon inte så låg, skulle wi se en stymt af henne mellan trädtopparna».

»Och där kommer jag att bo, läger ni?»

»Alldeles inwid sjön», bekräftade Gabriel. »Det blir så nära att ni kan stiga direkt ur längen i badet, eller twärtom».

»Och kyrkan?»

»Hon står tätt bredwid. Ni kommer så godt som att ligga på kyrkogården»

»Stönt! Kör på då, så att jag snart får se det med egna ögon. Bestriiningar göra ändå aldrig tillfyllest»

Wägen kröfte sig, men efter en stund nalkades wagnen åter stranden och stannade äntligen utanför ett tvåwåningshus, som låg

wid wägen. En gammal man kom ut därifrån och hjälpte till att bära in resgodiet. Ett par män från de närmaste gårdarna anlände ock för att taga emot främlingen och göra honom hemmastadd.

Dire wåningen war obebodd. Där fanns ett större rum med fönster åt tre sidor, hwilket war inredt åt honom till bostad. Här kunde han utföra sitt arbete, hälst som altartafsan ej wore högre än att den kunde ställas upp wid någon af wäggarna, allt ester som dagern behöfdes. Nere i ett rum bredwid isckenstugan bodde den gamle kyrkwårtaren. Därifrån skulle han få den uppöfning, som behöfdes. Måltiderna finge han intaga hos en närboende granne.

Men kyrkan? Den hade han ju nästan glömt! Han såg ut genom det bortre fönstret. Där låg den ju, och strax bredwid på en höjd låg klofstapeln. Han måste se det allsamman på nära håll och bad någon af de närvarande följa sig dit in.

Det war en rödmålad träkyrka af enklaste struktur, låg och trång och med en ännu lägre tillbyggnad för toret. Allt war så enkelt äfwen därinom. Predikstolen med sin uppgång genom en af bänkarna, hängde där likt ett sägelbo wid ena långväggen. Framme i toret funnos några starkt urblekta taflor, swärtydda produkter af forntida konst och fantasi. Den mellersta af desä, som äfwen war störst, war det, som sått rang af altartafsa och som skulle återställas och öfverglänsa »Stattepenningen» på högra sidan och »Kristus inför Pilotus» på den wänstra. Till höger om toret stod ett altarskåp med några apostlabilder, och till wänster en krönt figur utan armar, hwilken kunde föreställa kung eller helgon, eller bådadera i samma skepnad.

Det bleiwe alltså hans uppgift att gifwa lif åt desä af förgängelsen härjade bilder. Det skulle lätt nog gå för sig, tänkte han. De kunde taga ned tafsan och ställa upp den i hans rum, såsom de hade ämnat.

Målaren fortsatte ensam sin väg upp till klofstapeln. Denna tilltalade honom nästan mer än själiwa kyrkan. Hos den måstare, som uppfoert densamma, hade det tydliggen funnits en gnista of skapar-kraft, af fantosi. Han isprang lätt och ledigt upp för den höga stegens pinnar och stod ester några ögonblick wid bröstwärnet, nära kloforna.

Här blej Wollmar Berger åter drömmaren, sjärrskådaren, som i en allwarsstund blickade wida ut öfwer det härliga landskapet med desä egenomligt wemodigt astor-belysning. Han är tydliggen en af desä inwigde, åt hwilka det blifwit förunnadt att tränga djupare in än andra dödliga i naturens och andens skönhetslif.

Wi återfinna honom ett par timmar senare wid det fönster, som wetter åt wägen och ljön. Han sitter fördjupad i tanken på sitt arbete. Hvilka drag han skall gifwa åt jungfru Maria, det är ju inte så wiktigt på en sådan här gammal undangömd målning. Men han är för mycket konstnär, för att han skulle wilja fuska bort äfwen det obetydligaste arbete. Därnere i galleriet i Dresden hade han nyligen sett nog många madonnor, hvilka kunde tjäna honom som modell. Men han wille gifwa sitt verk några bestämda drag, något af sig själf, originelt som i hans föregående arbeten . . .

Han hörde röster utanför fönstret. Behöfde han sundera öfwer modell längre? Därnere wid brunnen såg han ju det mest klassiska madonnahufwud han kunde önska sig, uppburet af en på samma gång kraftig och smidig gestalt. Hwar hade han sett just detta wågiga mörta hår, desia ögon af natt och outgrundligt djup, den regelbundna profilen med den lätt böjda näsan och munnens fint bugtade linie? Han hade sett det allsamman nere i södern, lefwande som här, och liflöft på Rafael's och Michel Angelos dukar.

Men hwem war hon då, denna ofända flicka, som dök upp lif en drömhyn lätt framför honom? Han följde hennes rörelser då hon lyfte wattenspannet och begaf sig från brunnen, nickande ett godnatt till sitt sällskap. Hon gick upp för nedre trappan till samma hus där han bodde; han hörde hur en dörr därnere öppnades och tillslöts. Hwem war hon?

Efter en stund fastade han sig klädd på bädden lifsom för att pröfwa, huruwida hans tankar wille gifwa honom ro i den halft genomskinliga wårnatten. Sofwa? nej, därtill kände han ännu ingen lust, trots den slemila skatonde färden på stjutskärran. Han steg åter upp och gick fram mot altartafeln, hwars fragmentariska figurer i dunklet tedde sig ännu mer fantastiska än wanligt. Det skulle straps bort, allt hwad som ännu fanns kvar af färg i detta Maria-ansikte. Här skulle de mörka ögonen sitta under bågiga bryn, här skulle håret falla ned öfwer den hwita jungfrupannan, här . . . Han såg ut genom fönstret öfwer kyrkogården.

Det war blott af en slump han kom att se däråt, men hans skarpa öga upptäckte ögonblickligen ett par gestalter, som långsamt rörede sig fram emot kyrkan, bakom hwilken de förswunno. Den rörelsen med hufwudet, den gången tillhörde henne, den ofända madonnan — han skulle hafwa känt att så war, äfwen om han ej förmått urskälla

det — och den unge mannen, som gick bredvid herne, det var Gabriel Olai, hans skjutbonde.

»Jaså, står det så till?» mumlade Wollmar Berger för sig själf och glömde att fortsätta sin betraktelse framför altartaflan.

»Nå hvarjore skulle det icke vara så», fortsatte han. »Det är ett vackert par, de båda. Kanste kunde jag hos honom få låna några drag för Josef's ansikte. Jag finge göra honom mycket äldre förstås. Nå, Josef kommer alltid ändå att bli en bisfigur, och det är ju inte mer än rätt».

Han såg enwist ut genom fönstret, liksom hade han väntat att de två skulle komma tillbaka. Han kunde ej sultt göra reda för hwaraf det kom sig, att han kände sig besviken, då de uteblefwo. Icke kunde wäl han, den rikt begåfwade konstnären, med tusende lyckomöjligheter, misunna dessa enkla naturborn en stunds förtrolig lycka i den ljuswa, inabbt försvinnande wärkwällens sena timmar?

Men därborta på stennuren i kyrkogårdens nordwästra hörn sitta de två, iom äro föremål för hans irrande tankar, Gabriel Olai och Bando, wäktarens dotter. Han talar ifrigt till henne och hon svarar stilla och wemodigt. Han kunde ha trott henne närmare; men hon lutar icke sitt hufwud mot hans axel, hennes ögon söka icke hans, twärtom de äro sästa på marken, och hon gör med handen en rörelse liksom för att afwärja en motbjudande smekning.

»Jag säger dig Bando, att jag uthärdar icke längre», talar den unge mannen ifrigt. »Du måste ge mig ett bestämdt swar i denna kwäll, nu i detta ögonblick!»

»Jag kan icke nu, Gabriel, icke nu».

»Det har du sagt mig länge nog, och jag har bidat tiden. Mitt tålamod är slut. Ja eller nej, här på fläcken!»

»Måste jag säga det nu, då blir det nej.» Bando lyfte blicken flyggt från marken.

»Du är en herja!» utropade Gabriel och slungade hästigt en lösryckt sten mot en af de owärdbade grasworna. »Säg mig då uppriktigt, hwad wäntar du på?» fortsfor han något mildare.

»Du will weta hwad jag wäntar på», svarade Bando, »nåwäl, så hör då! Jag wäntar på ödet, på det ofända, på lijwet ijälf. Wore jag allena, skulle jag begifwa mig ut och möta det. Nu måste jag i stället wänta, att det skall komma och möta mig. Du skall icke förja, om jag glider ifrån dig, Gabriel! Jag tror inte, att du och jag skapades för hwarandra. Ser du, så länge jag är fri, kan jag alltid

ha en förhoppning att det skall komma till mig en dag, detta ofända öde, som jag längtar efter. Men så snart jag binder mig wid dig med löftets band, då kan jag lifwet utartill, liksom jag kan hela ditt wäsen utantill, då känner jag det minsta skrymsle af tillwaron, liksom jag känner hwarje djup af din själf».

»Det är därför att du inte håller af mig ett grand, som du kan tala så», sade Gabriel förebrående. »Jag will försöka att inte bli ond på dig för hwad du sagt, men gärna wille jag weta, hwar du tagit de där tankarna ifrån. Wifst är du ett underligt ting, som det inte är lätt att förstå sig på, dock skulle jag nästan wåga säga, att de icke äro dina tankar.»

»Jo, de äro mina», återtog Benda isrigare, »ensamhetens tankar, Gabriel, som jag kämpat m'g till inne wid arbetet och ute under Guds fria himmel. Du wet, att jag haft godt tillfälle att iundera öfwer både hwad jag ser och icke ser. Fläckwänskap och glam med annan ungdom har inte upptagit min tid, och i byalagen war aldrig wäktarens Benda någon gärna sedd gäst — bland flickorna, åtminstone. Folk säger ett det är högfärd, som är orsaken, men jag känner bäst själf hwad det är.»

Hon tyftnade och drog ett djupt andetag, som wille hon befria sig från någon tryckande känsla. »Wen Gabriel teg några ögonblick.» »Och du tror, att det är flokt af dig att wänta och stjuta upp är efter är», frågade han.

»Jag wet hwad du dermed will säga», svarade Benda. »Du will påminna mig, att jag inte längre är så ung, att jag har råd att wänta, och däri har du rätt. Wen det är en orsak för dig att lämna mig. Jag tror att det ofta är af oförstånd, som en man binder sig wid en kvinna, äldre än han själf. Men när kvinnan samtycker härtill, är det wifst ostare hos henne en orättwisa, hwilken hon medwetet begår både mot honom och sig själf. Hon wet, att hon skall wifna före honom, och hon wet, att han kan komma i frestelse att jästa sig wid yngre kvinnor, när hennes egen ungdom är förbi.»

»Men om wi båda komma öfwerens om att tåligt uthärda allt det där, efteriom du är så oegennyttig och framhåller swärigheterna?»

»Så bleswe werkligheten ej bättre för det, när wi en gång komme att stå inför den samma. Och därtill alla de swärigheter, som sårskildt wi hafwa att genomgå! Du får ner dina föräldrars omflja. Om din far funnat döda mig med endast blickar, så hade jag länge sedan legat djupt härnere under jorden.»

»Jag kommer aldrig att låta tvinga mig, Banda»,

»Inte jag håller, Gabriel. Var därför förnuftig, och begär ej swar förr än jag förstår, om jag skall kunna hålla af dig mer än som en vän.»

»Det vill med andra ord säga: tills du förstår, om du kan ha något ännu bättre att wänta! Men Gabriel är ingen sådan narr. S hwöll vill jag ha ditt ord; i morgon kunde det wara för sent», tillade han hemlighetsfullt.

»Så lemna mig då — nu och för alltid!»

»Och det säger du till mig», ropade Gabriel själsmedwetet, »som blott behöfwer säga ett ord för att få hwilken som helst af de rikaste flickorna inom många kyrkoöfnar!»

»Därför att du själs är både rik och kunnig och . . . och där-till så wacker! »Ja, jag wet äfwen det», ishödde Banda. »Jag gjorde därför klokast i att rörd tacka och niga, liksom hundra skulle göra i mitt ställe. Men jag är, som du nyss sade, ett underligt ting. Jag rör inte för det där, det ligger i blodet. Du gör klokast i att lämna mig åt mitt äde.»

»Aldrig lämnar jag dig godwilligt!» sade han och slöt henne häftigt i i sina armar. »Jag skall kämpa om dig, tills du blir min eller ingens. Det är wäl, så länge den kampen gäller endast dina dåraktiga tankespöken. Men kommer den en gång äfwen att gälla war-relser af kött och blod, då, Banda, får du kanste se en fida af mitt wäfen, hwilken du inte kan utantill och hwarom du nu inte ens har någon aning.»

Han gick ensam tillbaka öfwer grasharna och swingade sig lätt öfwer stennuren ut på vägen. Hon satt kvar och såg efter honom; så gick hon därifrån, äfwen hon, och gled in genom en bakdörr, som wette ut åt kyrkogården. Men då sof främlingen där uppe den tröt-tes djupa, stärfande sömn.

* * *

Det kom nu en rodd af långa ljusa arbetsdagar, men det gick ändå ej mycket framåt med Wollmars arbete. Han ihöfvelatte sig mest med detaljfigurerna, målade och skrapade ut om hwartannat, långt ifrån nöjd med de ingifwelser han sått. Mariabildeu war det swåraste; gång på gång hade hon försökt att få den tecknad, men det war alltid något wigt som felade i uttrycket. Han tänkte, att om han blott egde tillfälle att närmare betrakta originalet, så skulle det lyckas

bättre. Men Banda misade sig alltjämt skugg för honom och undvof honom iynbarligen.

Detta fann han ej vara så underligt, ty han tänkte sig henne som Gabriels trolofsvade, och att hon af försiktighet wille undgå blotta ftenet af bekantkap med en främling.

Nu skulle han åter taga några penseldrag på tafflan. Nästan hwarje morgon retade det honom att se, huru förhänget öfwer densamma hade blifwit rubbadt under hans frånvaro. Det där järnkilda lilla wecket uppe i hörnet, hwilket han alltid lade däröfwer, war wanligen borta. Så ämwen nu. Han skulle wilja weta hwem som wore så nyfiken, så påpåflig.

Nej, det gick inte i dag håller att så det rätta uttrycket i det där ansiktet. Det skulle wist aldrig gå, om han ginge och wäntade på att slumpen och minnet skulle hjälpa honom. Han stod och funderade på huru han skulle kunna närma sig Banda, utan att skrämma bort henne, den skygga duswan.

Då hördes i detta samma lätta steg i trappan. Dörren stod öppen, Wollmar Berger märkte till sin förwåning, att det war just Banda som kom upp. Förwåningen afspeglade sig i hans ansikte, då han helsade.

»Ni här, Banda? Hwad har det att betyda?»

»Jag måste be er om förlåtelse för det jag kommer och står er, men jag kunde ej dröja längre», började hon med osäker röst.

»Hwad har hänt? Lugna er, och låt höra!»

Han lade penseln åt sidan och betraktade henne. Han kände med sig, att han ej kunde tåstala henne så, som hwarje annan af allmogens döttrar; det war någonting i hennes sätt, som kräfde hänsyn och wärdighet.

»Ingenting har hänt», swarade hon. »Jag kommer för att tala med er om edert arbete».

»Verkligen? Ah, det är då ni, som» . . .

»Som har lagt mig i hwad jag ej har med att göra och betraktat edert werk dag efter dag! Ja, det är jag, det måste jag bekänna. Jag skulle ha tigit därmed, om icke» . . . hon afbröt sitt tal.

»Om icke?» frågade han otåligt.

»Tafflan är wacker», forsof hon långsamt, likom talande för sig själi, »och den blir wackerare, ju närmare den blir färdig. Men det finns någonting där, som jag inte kan lida . . . Blij inte ond, jag måste säga er det.»

»Jag visste, att det var någon som betraktade min målning; det har inte stett obemärkt. Men jag visste inte att det var ni, och allraminist anade jag, att det var för att kritisera densamma. Hvad är det, som ni inte tycker om?»

Hon tog en torr pensel och pekade på Josefs bild.

»Det där ansiktet passar inte på taslan», sade hon kort.

»Ah, jag förstår, ni är inte kvinna förgämes, ni, Banda!

Det finnes drag där, som ni känner igen, icke sant? Men ni vill ha dem yngre, klarare, mera liknande förebilden.»

»Det är ett misstag.» svarade hon.

»Då är ni missnöjd med, att han är en bisfigur, såldt likom i skuggan.»

»Inte håller det är orsaken.»

»Ni vill inte se er kärastes bild tillsammans med en annan kvinnas, wore det och den heliga jungfrun själf. Det borde jag ha förstått strax.»

»Häri har ni i vis mån rätt: jag vill ej se den tillsammans med den kvinna, hvars ansikte ni försökt afbilda.»

»Hvad?» frågade målaren och tog ett steg fram emot Banda.

»Ni har känt igen dessa otydliga drag, och ni vill ändå inte behålla er Josef? Nu står mitt förstånd stilla.»

»Därför att Gabriel Olai aldrig varit min käraste, och troligen blir han det aldrig håller. Men det hör inte hit, det var inte därom jag skulle tala med er. Jag ville blott säga hvad jag sagt: det huswadet passar inte för taslan. Förlåt att jag vågade!»

Hon närmade sig dörren för att gå,

»Håll, Banda!» ropade Wollmar, uppvaknande ur ett ögonblicks tankfullhet. »Så får ni ej gå, med känsla af skuld och med bön om förlåtelse, där ni förtjänar ett tack. Ni är en stark kritiker, och den uppriktiga jag hast att göra med. Jag, mästaren, skulle rodna af blygsel inför er, om inte det hela berodde på ett misstag. Sätt er ned, så vill jag förklara allt.»

Han berättade huru han alltifrån början tänkt gifwa hennes drag åt gudamoderns ansikte, huru han blott af en slump gifwit Josefs någonting som påminde om den ljuslåta regelbundenhet, som han beundrat hos Gabriel Olai. Nu ville han ändra ämnen detta senare, och så ville han bedja henne sitta några gånger såsom modell.

Banda svarade ingenting härpå. Han såg på henne med en

djup, forskande blick. Hvilken egendomlig flicka var hon ej, hvilket mod att så säga sin tanke rent ut!

Han betraktade det märlande uttrycket i hennes ansikte, de mörka ögonen, som oväpphörtigt skiftat färg. Först hade han sett dem mörkt gråglänsande; det var då hon kom in, allvarlig och något tveksam. Sedan syntes de honom dunkelt ijögröna; det var, då hon, ivrigare, frittog sig från att vara Gabriels trolofvade. Nu glänste de med en anströkning af brunt, från mörkare sammetslent till tjulare.

»Säg mig Wanda, hvar har ni sått edra ögon ifrån?» frågade han plötsligt.

»Hvarje människa är, som ni wet, ett dubbelväsen», svarade hon leende, »ett yttre: det har jag ärfst af min far, ett inre: det har jag från min mor.»

»Så; det hörs att ni försökt att lära känna er själf. Rätt så! Jag känner er för litet för att kunna afgöra, hvilken del af edert dubbelväsen, som är den andra underlägsen, men jag börjar tro, att det icke är edert mödernearf. Hwad man i allmänhet menar med begåfning, intelligens och inabb uppfattning, det kommer vanligen från mödernet: musikfinnet och kanske oistast äfwen färgfinnet från fädernet.»

»Ni får inte begagna så där lärda ord, om ni skall tala med mig. Då förstår jag er inte», menade Wanda.

»Ni förstår mig mer än väl. Det finnes en naturligt konstap som wisja söndagsbarn i mänskligheten sått i sadbergåfwa af blida gudamakter och som är alldeles oberoende af den man studerar sig till ur böckerna. Ni måtte vara ett af dessa barn, eller hwad tror ni själf?»

»Jag tror ingenting därom; jag wet blott, att hwad jag aldrig i tiden önskat kalla mitt, det har man welat påtwinga, mig, och att hwad jag innerst alltid längtat efter, det har jag aldrig egt.»

»Och hwad skulle det vara?» frågade han intressierad.

»Det säger jag icke för er; jag har wisst redan jagt för mycket. Nu måste jag gå. Ni får säga till mig, när ni önskar att jag skall sitta, ifall ni nödwändigt will ha mig på taflan. Wen ni gjorde bäst i att inte måla af mig; de andra flickorna i socknen stola aldrig smälta det.»

»Ni kommer att stå öfwer deras dom, Wanda; jag skall måla er så, att de ej wilja erkänna likheten, ty kvinnorna äro öfwerallt kvinnor. Defutom, ären gå; ingen skall sedan siöta sig öfwer en fägring som en gång varit er.»

Hennes ansikte mörknade, det lopp en rysning genom hennes nerver. Hon nickade ett stumt farmål och skyndade utför trappan.

Men Wolmar Berger stod i tankar, overtiam framför sitt arbete. Och han upprepade för sig själf: »En owanlig flicka, en högst owanlig flicka!»

* * *

Pingsten kom sent, denna gång; man war redan en vecka inne i juni. Naturen stod i sista stadiet af vårfärgning. Det war pingstidagens eftermiddag. Wolmar Berger hade tagit böcker med sig och låg nu maktigt utsträckt i gräset i skuggan af klofstapeln. Värmen hade öfverraskat honom; han hade slumrat in.

Men han wakenade snart åter och satte sig upp, förwånad öfwer, att förennen så oförberedt fått makt öfwer honom. Egentligen war det ej mycket att förwånas öfwer, ty rundtomkring war allt tyst. Ingen människa att höra eller se! So, en: rere i dörren, som förde ut till kyrkogården, stod någon och såg bort öfwer vägen. Han märkte det genast.

»Banda!» ropade han. Hon wände sig om. Han gjorde ett tecken med handen, och hon närmede sig ett par steg, men stannade frågande.

»Will ni läsa, så kom hit!» Han räckte en bok emot henne, och hon kom långsamt att mottaga den.

»Tack!» sade hon. »Att läsa är det roligaste jag wet, bara det är något, som jag förstår.»

»Den boken är ej swår att förstå; jagor, idel jagor. Jag tänkte på er, när jag tog den med», återtog han. »Men sätt er här i skuggan, så will jag förklara, hwad ni ej begriper. Eller kanste ni inte wägar sitta där jag är?»

Hon skrattade lätt, och till swar på hans fråga slog han sig med några steg ifrån honom.

Han läste, och hon läste; han teg, och hon teg. Hwad skulle han egentligen säga henne? Det war honom ett sällskap att hon satt där, delande hans enslighet, och det war honom en hwila att hon teg, så att han kunde så följa sin egen tankegång. Han war henne verkfligen tacksam därför.

Så förgick en lång stund. Därpå lade han sin bok åt sidan, tog fram ett lösrjakt pappersblad och en penna och började skrifa,

först långsamt, sedan fortare. Tankarna ordnade sig i bestämda rader och bundos i rim och meter. Snart var allt så, som han ville ha det.

Wanda hade upphört att läsa, men satt orörlig i samma ställning som förut. När Wollmar sett igenom sitt pappersblad, såg hon upp.

»Nu har ni skrivit någonting om Bo och om oss», sade hon. »Åh, om ni ville visa mig det!»

»Försök om ni kan läsa det högt», svarade han och räckte henne bladet.

Wanda hade varit en tacksam lärjunge till den gamle läraren, som varit lärskildt intresserad af att hjälpsätta sig med henne långt utöfver den vanliga skoltiden. Hon läste därför klart och obehindradt den prydliga handskriften:

Wägorna lekande
 slå emot stränder af skönaste daning.
 Windarna smekande
 susa omkring oss med välwilling maning:
 "Njut af den korta, förnygrande våren!
 Sommaren mognar och känslorna domna,
 stilla de somna —
 höstens förgångelse följer i spåren."

Tankarna drömmande
 lå långt ut öfver djupblå sjöar.
 Jordlifwet glömmande,
 tränga de fram till oändliga världar.
 Människohjärta, du är, lifsom vågen,
 orolig än ibland kullarnas bölje.
 Människoöde!
 du är som vinden, så flyttig i hägen.

»Skrifwer ni böcker också?» frågade Wanda, sedan hon slutat läsa.

»Nej, det gör jag inte, men det roar mig att måla med ord ibland, när jag inte har färger till hands. För mig betyder det ena-handa hvad form tanken tar, när den vill bryta sig fram. Penseln den ena gången, pennan den andra . . . det beror på omständigheterna.»

Han tog tillbaka papperet, samlade ihop böckerna och reste sig för att gå.

»Behåll boken», sade han. »Jag har fått nog af sol och blå himmel för i dag och behöfver nu mera skugga. Jag wet, hvar jag skall finna den.» Han gick.

»Det wor det jag wifte, att jag skulle trötta honom i längden med min enfsaldiga ihstnad», suckade Wanda. Hon slog igen boken och gick ned till sig.

* * *

De följande dagarna arbetades med lif och lust. Wanda satt wanligen modell någon timme på förmiddagen, och allt tydligare bar Mariabilden hennes drag. Det skulle ha varit lätt att nu fullborda det hela, men Wollmar Berger, han, som egentligen hörde hemma i det bullrande storstadsstiwets hwirwel bland själsfränder och lifar, han fann sig så wäl i denna undangömda stillhet, att han önskade tillbringa hela sommaren i Bo och bryta upp först mot hösttiden. Därför lämnade han en del af taskan ofullbordad och kom öfwerens med dem det anginge att gifwa erlättning för sitt underhåll den tid han ej behöfde använda för des räkning. Han wille göra en del utfäst till nya arbeten, landskapsdyr och genrebilder från isjö och land.

Men det war ej endast detta som kwarhöll honom. Det hade gått honom lifsom så mången annan, hwilken ej varit nog på sin wakt mot sig själf. Wanda hade så smärningom blifwit hans tankars föremål, ej blott då det gällde hans arbete, utan alltjämt.

Hon war tillräckligt skarp fysionomist för att märka, att hon stod under inflytelsen af hans känslor. Hon hade ingenting gjort därför; han icke håller. Egentligen kunde han inte begripa, hvarför det behöfde gå därhän. Han resonerade med sig själf och intalade sig, att han skulle aldrig ha jäst sig wid henne, om hon ej haft någon annan dragningskraft än den yttre skönheten. Det war hennes själ, hennes klara förstånd, som fängslade honom lika mycket som ögonens eld, denna naturlighet, som aldrig bliwit bortkonstlad, detta tankelif, som war en produkt af hennes ensamma grubblerier.

Hwad Wanda höll af hos Wollmar Berger, det war allt hwad hon förut längtat efter, men aldrig förmått att gifwa form åt i inbillningen, det war hwad hon kallade det stora okända, lifwet själf.

Men ännu vågade hon aldrig ett ögonblick tro, att hon för honom var något mer än en vän, som han tillfälligtvis funnit i sin väg och som sig intresserad af, och som han skulle föråta, så snart hon kommit tillbaka till sin egen värld.

Ord, som tydde på ett varmare förhållande hade aldrig värlats mellan dem. De kände hvar för sig, att de voro lyckliga i hvarandras närhet och att saknaden allena var bitter.

»Vill du följa med bort till midsommardansen, Banda?» Det var Wollmar, som stod på trappan och ropade genom den halföppna dörren inåt rummet, där Banda syflade.

Uppå norra Bogården hade man upprest midsommarstången och stolens toner ljödo vida omkring. Allt emellanåt kommo grupper af yngre och äldre tågande förbi, hvilka styrde stegen ditåt. Banda kom ut på trappan.

»Ja väl», svarade hon. »I kväll känner jag att det är midsommar och har stor lust att dansa. Det var länge sedan jag var med om dylikt.»

»Jag tänker inte dansa jag», återtog Wollmar. »Jag vill endast se på folklivet.»

Hon såg upp på honom litet besviken.

»Hvarför inte dansa?» frågade hon.

Han skakade på hufvudet.

»Det nöjet har aldrig legat för mig. Ser du, det gifves människor, som södas gamla till världens och ändå alltfjämt förblifva unga. Det låter besynnerligt, men det är likväl så.»

I det samma kom Gabriel ensam på vägen. Han såg mörk och dyker ut, hälsat då han varseblef målaren. Han hade ej kunnat förlita sig med, att denne ämnade stanna sommaren öfver i Bo.

»Går du till dansen?» sporde Banda.

Gabriel nickade stum.

»Då så vi sällskap», fortfor hon. Han såg på henne litet förvånad, och hans ansikte klarnade upp.

De fortfor alla tre vägen tillsammans under tystnad. Wollmar slog sig ned på en plats, där han hade god utsikt öfver de församlade och Gabriel och Banda dansade tillsammans gång efter annan. Hon syntes verkligen road; men mellan danserna var hon så ordig och då Gabriel ville säga henne några känslofamma ord, wände hon samtalen åt annat håll.

De hade kommit dit något sent, och tiden hade hastigt ilat un-

dan. Nu började skymningen tätna. Banda såg bort till Wollmar som äfskilliga gånger bytt om plats. Hon märkte, att hans blick sökte henne, och hon beslöt att närma sig honom.

»Nu dansa wi ej mer Gabriel», sade hon. »Jag har dansat owanligt mycket i afton. God natt nu!»

»Hwart går du?» frågade han.

»Jag wet inte», svarade Banda och försvann i wimlet.

»Men jag skall weta det likwäl», sade Gabriel halshögt och följde på afstånd.

Banda gjorde en omwäg och närmade sig Wollmar, som stod redo att förwinna.

»Har du dansat dig trött nu?» frågade han.

»Ja, så trött; men jag wet, att det war mitt sista hwarf. Gå wi nu?»

»Ja, wi gå; det will säga jag går härifrån åt annat håll.»

»Hwarthän?»

»Till Åsen.»

»Nu? Inte ensam likwäl; jag följer dig.»

»Skall du wåga det?» Han såg sig frågande omkring, liksom hade han sökt någon med blicken.

»Om jag wågar! Har jag icke wågat nog mycket förut i kwäll?»

Han blef henne swaret skyldig och de gingo skyndsamt bort från dansplatsen.

På andra sidan sockerstugan fortsatte landsvägen söderut, och här war naturen af helt annat skaplygne. Här sträckte sig en wäldig skogshöjd, wanligen kallad Åsen, genom hwars midt landsvägen fortgick. Åsen sluttade på båda sidor brant ned emot en dal, och denna sluttning war så slät, som wore den jämnad af månniskohänder. Den war gräsbemuren och höga furor sträckte sig därifrån upp mot skyn. Nere i afgrunden bruisade en bäck på en af sidorna. Det war en storslogen tasla af wildhet och kraft, hwilken owilkorligen wertade mäktigt på den, som hade öppen blick för naturens skönhet.

Hit war det Wollmar och Banda styrde sina steg den milda midsonnarnatten. Han lade hennes arm i sin; de gingo långsamt framåt, stundom dröjande framför någon anslående naturiceen. Om sidor stannade de för att ej fortlätta längre.

»Wi dröja här ett ögonblick», föreslog Wollmar. »Här står naturen ännu i sin ursprungliga oämda wildhet. Längre fram förefaller den mera kuschad, mera inwingad i wanliga former. Hit tye-

fer jag om att gå i mörka stunder; jag erfar då yttre och inre öfwerensstämmelse.»

Wanda såg frågande upp i hans ansikte.

»Är det en sådan stund nu?»

»Kanske inte så alldeles, men det kännes i alla fall godt att vara här just nu. Jag fann mig ej wäl till sist därbocta på soffan.»

»Hwarför inte?»

»Det är inte så lätt att förklara», var Wollmars svar. »Måhända war det därför, att du i stället fann dig alltför wäl i att dansa med Gabriel.»

»Du tyckte illa därom? Det förstod jag inte.»

»Nej, tyvärr, du förstod det inte så, att du wille afstå därför.» Det låg en liten anstrykning af förebådelse i tonen. »Du hade förstätt det, om det varit jag som dansat och du själf hade suttit som åskådare.»

»Wollmar, jag kommer wist aldrig att dansa mera, hwarken med Gabriel eller med någon annan», hwistade hon trohjärtadt. »Jag kände hela tiden, att så glad som i afton blir jag ej mer.»

Han behöfde ej fråga »hwarför»; han förstod henne wäl och tyckte henne warmt till svar.

Steg hördes närma sig wid den andra wäggkanten, tyfsta, smygande steg. En skugga gled sakta framåt; då den kom närmare, stannade den ett ögonblick och gick sedan tillbaka.

Det war så mörkt, att de ej kunde urskilja dragen. Wanda hade sluttit sig närmare intill Wollmar; hon kände sig orolig.

»Jag är glad, att du inte gick hit ensam», hwistade hon.

»Om jag hade gått hit ensam, så hade den skuggan aldrig följt öf», svarade Wollmar.

»Du menar?»

»Jag menar egentligen ingenting, det är för mörkt därtill. Jag bara anar . . . Nu gå wi hemåt.»

De gingo tillbaka utan att märka någonting, men Wanda erfor likwäl en känsla af, att någon gick framför dem.

Wid wägen låg ett stenblock, tämligen widlyftigt, men så låg war det främre sido, att det kunde af gående användas till hwilo-plats. Ofriwilligt kastade Wanda en blick däråt.

»Här hade varit skönt att hwila», sade Wollmar, men wi gå vidare. En sådan här natt har själfwa stogen ögon och öron. Se här bara!»

Han pekade med läppen på en lysmast, som utjände sitt blå-
skimrande fosforsken wid wägkanten.

Då de gått förbi stenen förmärktes en rörelse bakom densamma.
Stuggan, som förut uppenbarat sig, trädde fram. Gabriel Olai latte
sig på stenen.

»I den sällan gingo de ändå inte», sade han för sig själf.
»Då jag, som tänkte, att jag skulle så höra ett och annat, som ej
wore ämnadt för hwar mans öra. Nå, om jag ingenting fått höra,
så har jag dock sett alldeles nog för att ha allt klart. Det blir wäl
fler mörka nätter på Nien . . . Där skulle jag wilja möta honom
allena, just därborta, där det är som iwartast, så skulle han så mäta
djupet ned till dalbotten. Det kan wäl inte wara så owanligt starkt
wirke i en sådan där junker.»

Han tystnade och drog andan, men fortjatte åter med af wrede
darrande röst.

»Då hon sedan! Swinnolst, kwinnotrohet! Ena ögonblicket har
hon mod att dansa med mig så, som om det inte funnes någon mer
på jorden än hon och jag. Nästa ögonblick sluter hon sig ömt till
en främling, en äwentyrare. Men jag stall troget waka öfwer er
båda, det lofwar jag.»

Han torkade swetten ur pannan och gick med hastiga, fasta steg
widare.

* * *

Beckorna försvunno snabbt under träget arbete; det ena ut-
kastet efter det andra till nya tafkor gjordes. Altartaflan hade fått
hwiå en tid. Den war i det närmaste färdig. När som hållst kunde
han lägga sista handen därwid och sedan öfwerlämnna den till försam-
lingen.

Banda hade längesedan upphört att tjänstgöra som modell.
Wollmar hade fått henaes bild sådan han wille se den: idealiserad,
men ändå naturtrogen och med ett drag af swärmeri och nästan öf-
werjordiskt lycka, hwilken han wiste ingen annan än han hade be-
wittnat. Det kunde wara Banda och ändå inte hon; men för honom
allena war hon alltid Banda.

Så ock i verkligheten. De korta stunder, då hon iatt bredwid
honom wid hans arbete tycktes inspirationen wara lifligare än an-
nars. Det war ej så ofta desia stunder återkommo, ty Banda hade

ej låtit sitt hjärta menligt inverka på plikt känslan. Först mot astone kunde de ega tillfälle till en stunds samtal under en promenad eller en utfärd på isön.

Då talade han med henne om hur det var bland människorna ute i världen, han berättade om södern, om de orter han besökt, de härligheter han sett, de kvinnor han lärt känna. Eller också beskref han för henne naturens egenskaper och berättade historiens betydelsefullaste händelser. Och hon tillagnade sig det allsammans med sitt öppna, ester kunskap törstande sinne, och hennes minne behöll det, därför att det var han, som var hennes mentor.

Alltmera närmade sig dagen, då stilsjamesian blefve oundvillig. Ynga ord hade tolkat deras känslor; men om blickar kunna bita, och om lyslar kunna tala själens och hjärtats språk, då hade de längesedan lagt allt det bästa de kände för hvarandra.

Gabriel hade hållit sitt ord, han hade vakat och sökt tillfredsställa sin hämnd, men hittills hade han ej lyckats finna passande tillfälle. Lidelsen växte inom honom ju mer desto oftare han såg båten med de båda lyckliga drifvoss framåt ute på sjärden.

Augusti nalkades redan sitt slut. De sista penseldrogen på tavlor woro gjorda och prästerkapet jämte några af församlingens förnämsta män woro kallade att granska densamma, innan den upplattes i kyrkan. Det var en egendomligt sammansatt prövningsnämnd; de flesta af dess medlemmar egde ingen idé om hvad konst egentligen betydde, och icke en af dem wiste, hvad konstinären lagt in i detta sitt verk.

Men enheten i utförandet, de lifliga färgerna, det lefwande uttrycket hos dessa ansikten verkade alltigenom mäktigt på åstådarna. Bland dessa funnos likväl tvänne, som icke hade några bifallsord. Det var Aron Olaf och sonen Gabriel, den förre, emedan han för konsekvensens skull ansåg sig böra hålla fast wid sina fartaferier om det katolska i ämnet, den senare, emedan han ögonblickligen spårat hwems drag det var, som blifwit lånade åt jungfru Marias ansikte. Om någon af de öfriga spårade densamma, blef det dock osagdt.

Denna upptäckt verkade alldeles förstummande på Gabriel, ty han förmod, att det ej kunde vara endast minnesarbete. Nej, här måste hon hafwa uppehållit sig under hans arbetsstämningar, här . . . åh, han kunde bli ursinnig, när han tänkte därpå! Han förmädde ej stanna, huru gärna han än welat inpräglade hennes bild, äfwen den

målade, i sitt minne. Han rusade ned för trappan, utan att lyhöra till de andras omdöme.

Det var ingenting att anmärka mot tassan; den finge så kvar öfvertäckt wid sin vägg, tills ett passande tillfälle bjöds att få den uppsatt. Wollmar Berger kunde när som hållt plocka samman sina penslar och slå in sina påbörjade arbeten för att begiwa sig härifrån . . .

De woro nu gångna, ända till den siste. Wollmar önskade att ännu en skulle se sitt werk, innan det bortfördes. Han sprang ned för trappan och ropade Banda. Ögonblicket därefter stodo de båda där uppe. Belysningen war den bästa. Banda såg och såg, och hennes ögon tårades.

»Är du nöjd?» hwhskade han.

»Ja, jag är nöjd, och andra skola också bli nöjda -- snart. Jag skall ej mer behöwa frukta för afunden. Detta war Banda en gång, sådan hon stod inför dig. När du är borta, försvinner också likheten. Men det skall aldrig du behöwa se; du skall minnas mig så här alltjämt, icke sant?»

Han såg in i hennes ansikte och drog henne närmare sig.

»Banda, käraste», sade han, »jag har tigit inför dig, så som man tiger inför det heliga, det gudomliga. Med ord har jag ej welat widröra hwad som föregått inom oss. Men tror du, att jag så kan wara stum ända i det sista? Lifwet är kort; wi göra det tungt och odrägligt genom att inöra in oss i sjätrrar, hwilka hwordagsmäniskfor smidde för sina likar. Jag tänker ej böja mig för människors omdömen. Jag har dröjt här länge; du wet att det är för din skull, Banda. Nu måste jag ut härifrån, om jag åter skall bliwa mig själf. Dit ut will jag också taga dig med; icke nu -- när det skall bli det kan jag icke säga. Men en gång, förr eller senare skall äfwen den dagen gry, om du har tålmod att wänta. Jag gifwer dig mitt ord därpå!»

»Tag det ordet tillbaka, Wollmar! Då du kommer åter, skulle du känna dig behwifen, ifall tiden med hårda händer greppt i hwad du haft kärt. Du skulle råka i strid mellan plikten att hålla ett gifwet löfte och lusten att bryta detsamma.»

»Så länge skall det, wid Gud, ej dröja!»

»Lifwet är kort, du sade det nyh själf. Hur skulle jag passa wid din fida! En skugga blott på din wäg, ingenting mer! Wi äro alltför omaka, wi två. Sådana förbindelser bli ej lyckliga.»

»Sådana förbindelser ha förutättning för att bli lyckliga, åtminstone i det fallet, då mannen är kvinnan öfverlägsen i begäring», svarade han. »Om det gifves en alltför stor öfvermikt i mottatt riktning, kan faran vara större, ehuru icke owillkorlig, ty du wet, att det är hvad du kallar det omaka hos människor, som gör, att de komplettera hvarandra. Här passar du ännu mindre; det behöfver jag ej säga dig, det har du länge sedan insett själf, efter som du brutit dig ut ur omgifningens manor och åfsändningsätt.»

»När refer du?» frågade hon.

»Jag wet ej alldeles bestämdt; i morgon, i öfvermorgon eller senare — det blir som det faller mig in. Men låtom oss gripa ögonblicket i dess flykt; snart är det förbi. Vi ro ut i afton; augustimånen skall lysa oss ännu en gång.»

»Hvarthän?»

»Ut på sjärden till någon af värna, lifogodt hwilken.»

»Till Lyckfialighetens ö långt därute, säg!» Du wet ju att den kallas så?»

»Hwilket ö som helst, där jag får landa tillsammans med dig, blir för mig lyckfialighetens ö», svarade han. »Jag är inte nog försämlig att tro, att vår lycka är den första eller enda här, ej ens i ditt slag. Det är alltså afgjordt?»

»Ja, i afton, i mörkret.»

»I månshenet.» De skildes.

* * *

Mellan brustna skyar glänste fullmånan fram och bredde en väg af ljus tvärs öfver Bodens mörka watten. Sjön låg icke spegelblank, utan små vågor forlade mot stranden, ty vinden war ännu frisk. Wollmar och Bando stego i båten, som öfverenskommet war. Med några kraftiga årtag war den snart utom wassen. Winden låg emot; den förde deras ord tillbaka till stranden, där de girigt uppfångades af ett par lyfhnande öron.

»Lyckfialighetens ö», estersjade Gabriel Olai, ty det war han som försiktigt öste en annan båt på andra sidan udden, »där ska ni inte länge få wara ensamma . . . Eller . . .»

Han höll handen för pannan, lifsom för att klargöra en plötsligt uppkommen idé. Det war ingen som såg, hur det flammade till i hans ögon, hur det lade sig ett beslutsamt drag kring munnen, hwilket snart öfvergick till ett stadeglådigt leende.

Han lyfnade utåt wattenet, och då han ej längre urskiljde årsflag genom windens och wågornas brus, sköt han sakta ut båten och rodde nästan åt motsatt håll. Men kommen längre ut, swängde han den för att komma obemärkt fram från sidan.

En, till hwilken Wollmar och Bندا begifwit sig, låg något mer aflägsen än ett par andra holmar. Nu war den första båten framme. Gabriel närmade sig sakta från sidan. Allt emellanåt; hwilade han på årorna för att lyfna.

Deras båt låg dragen in till stranden, men ingen af de två sågs eller hördes. De hade antagligen gått öfwer till andra sidan af holmen, där utsikten borde wara härligare och månstenet tylligare. Gabriel satt försjunken i tankar. Hon war ej rädd att sätta i scer hwarken det ena eller andra beslutet. Han skulle ha kunnat göra hwad som häst, därtill! drömen af alla de mörka tankar, hwilkas mått rågats, då han i dag igenkände Bandas bild på tafeln. Det war blott frågan om *hwad* han skulle wälja.

Men så blef allt klart.

Efter ännu ett ögonblicks lyfnande, efter ännu en spanande blick, swäiwade han på åran fram till den andra båten, fattade kraftigt tag i des åker och drog den så försiktigt som möjligt ut ur wasjen. Wind och wågor skulle hindra att han bleswe hörd. Och så woro de älskande säkert så upptagna af hwarann, att de ingenting skulle märka.

Han rasade när han tänkte därpå.

Där dref nu deras båt ett godt stycke från ön, af förlig wind waggad fram emot andra land.

Hwad hade han gjort? Gifwit dem tillfälle att dröja ännu längre däruppe, enamma oförda. Skulle han önska det ogjordt?

Nej, efter himmelsfärden skulle de återkomma till jorden, de skulle stå inför verkligheten, och augustinatens friska wind skulle afshla den inre glöden . . .

Han rodde maktigt tillbaka, under det han gaf akt på, huru den andra båten allt mer ijärmade sig från Lyckalighetens ö. —

»Nu måtte jag åtminstone kunna sojwa lugnt», mumlade Gabriel, då han en stund senare gick till längs.

Men han mistog sig. Timme efter timme wef sömnen från hans läger. Det ena ögonblicket ångrade han mildt, att han gifwit ester för sina onda tankar. Då war han färdig att stiga upp, kläda

sig och sthnda dit ut för att hjälpa dem — det var ju ändå hon som satt därute i oro och ångest, kanske också i kyla!

Nästa minut fråskjade han af tillfredsställelse öfver, att det ändtligen lyckats honom att blanda malört i hans ällhetsbägare. Dmsider fick tröttheten öfverhand, och han insomnade tungt, men oroligt.

Han förnam en tryckande, kväljande känsla, då han vaknade, jenare än vanligt på morgonen. Först kunde han ej göra sig reda för, huru mycket, som var dröm eller verklighet, men så klarnade det, och han sprang upp och slog upp fönstret.

Därute var himlen öfvertäckt af tunga moln, morgonvinden fläktade emot honom, hästigt och med kall skärpa, och mot rutorna smattrade regnet.

Han klädde sig sthndsamt och gick ut. En gammal man kom emot honom; det var väktaren, Bandas far. Den gamle var mycket upprörd och framstötte osammanhängande ord.

»Zugen har sett henne, hon är borta och kommer aldrig mer igen», wändades han.

»Hvem?» frågade Gabriel med deltagande.

»Banda, och han också, den kvinnotjuwen!» Och så berättade han om huru han saknat henne och sökt henne förgäflves på vägar och stigar . . .

»Lugna er, käre fader Jonas! De måste finnas någonstades, de måste komma tillbaka.», sade Gabriel med öfvertygelse.

De gingo ned till sjön. Gabriel såg ut öfver sjärden, som om han sökte något därute. Men regntjoctan hindrade honom att upptäcka hwad han wäntade.

»Jag skall hjälpa er att söka, Jonas», sade han ifrigt. »Se dit ut! Jag tycker mig se något som fladdrar på holmen längst därute, en näsduk eller ett papper. Det borde åtminstone vara ja», tillade han för sig själf.

»Du misstager dig nog; jag ser ingenting, jag», jämrade sig Jonas.

»Jag kastar mig i håten ändå och rör dit ut. Kanske ha de råkat ut för något misföde. Nej, bli ni kvar här! Jag far helst ensam».

»Gud wälsigne dig, Gabriel! Du har alltid varit en präktig pojke, du. Men i regnet och utan yttertröja! Det kan komma surt efter».

»Bah, hvem tänker på det, då det kanske gäller att rädda ett människolif!»

Gubbens tacksamhet plågade honom, han tyckte sig inte komma fort nog undan för hans jämrande: »Gud välsigne dig!»

Han rodde icke alldeles rakt på målet, icke håller med samma beslutsamma tjuvar som först. Dita wände han sig om med sökande blickar bort emot holmen. Mycket riktigt, där hängde verkligen hwad han anat men icke sett, en hwit duk på en gren, och då Gabriel ett ögonblick fann för godt att synas tveakande och obeslutsam, greps den af en hand och swängdes otåligt omkring i lusten.

Nu tog båten starkare fart och låg snart nära wassen.

»Fort hit med båten, Gabriel Olaf, och iätt oss i land!» ropade Wollmar honom till möte.

»Sätta er i land? hwad menar ni med det? Hwarför har ni ej rott i land själf?»

»Min båt har drifwit ut, det war i går aston. Jag hade nästan bönjat mißtrösta om hjälp»

»Ar Wanda med?» sporde Gabriel i det han förde båten in mellan ett par stenar och samtidigt iakttog minspelet i målarens ansikte. Denne teg ett ögonblick.

»Wanda är med», svarade han därpå långsamt och gick upp för en kulle, på hwars fransida några större träd stodo i grupp.

Då han återkom, gick Wanda bredwid honom. Hon såg blek och allvarlig ut; hon nickade nästan omärkligt åt Gabriel, men det låg ingen tacksamhet i hennes blick.

Hon hade dragit ihop den tunna sjalen tätt omkring halsen, hennes genomvåta kläder smögo sig efter lemmarna; då och då genomfor en ilande rysning hela hennes warelse.

Wollmar återwände för att hämta något kwarlämnadt. Gabriel och Wanda stodo öga mot öga. Hennes tylnad retade honom.

»Nu blyges du allt grundligt, Wanda», sade han lågt.

Hon såg strängt på honom.

»Det är allt någon annan, som mer behöfwer blygas härwidlag». svarade hon estertänksamt.

»Hwad will du säga därmed?»

»Det war jag, som drog upp båten i går kväll.»

»Nu jedan? Jag förstår inte . . .»

»Det war jag som drog upp båten, säger jag, och det war inte första gången.»

»Du tror väl inte att . . .» Han brujade hästigt upp, men afbröt sig själf.

»Thi!» Bندا gjorde en befallande åtbörd, då hon såg Wollmar nalkas. »Jag vill inte, att han skall misstänka något.»

Den inre rörelsen hade drifvit upp blodet i hennes ansikte. Så blef hon åter blef som förut.

Winden dref båten framåt; den gick nästan af sig ijeli. Efter en stund låg den i hamn, och de medföljande mottogos af en samling nyfiktna, frågande och taplande menniskor, som stodo där darrande af kyla i regnet och blåsten och bekrämde sig öfver, hur väl det war att de förnunnne blifwit räddade . . .

De historier, som af dessa närvarande sannolikt skulle komma att sättas i omlopp woro anledning nog för Wollmar Berger att så fort sig göra lät lämna orien, för Bndas skull, om icke för sin egen. Han hade allt i ordning för att följande dag begiwa sig i väg. Men — följande dag låg Bnda i brinnande feber och wild yrjel.

Han kunde icke lemna henne så. Han måtte dröja tills febern gittwit med sig, så att han kunde säga henne sitt iarmål. Hon war ju ung och stark; ungdomen skulle snart segra öfver sjukdomen.

Gamle Jonas hade ej ens wetat se eller mottaga Wollmar, än mindre lyhna till den förklaring han wille giwa eller de planer han tänkte sig för framtiden. Men omsider öfverwans gubbens motstånd och han fick tilltråde till den sjuka.

Det war på astoneu andra dagen efter det sjukdomen börjat. Febern hade lagt sig, hyselu war öfver, och hon kände igen de närvarande. Smärtan i bröstet war ej fullt så hästigt, hostan icke håller. Hennes blick uppiångade genast Wollmar, då han inträdde.

»Jag trodde, att du war borta», sade hon matt. »Hade wi då inte jagt farwät till hwarandra?»

»Ånau inte» svarade han. »Jag har inte kunnat lemna dig, innan jag wiste . . .»

»Wiste hwad!» afbröt hon honom. »Du trodde väl inte, att jag skulle dö?» Säg, du trodde det väl ej?»

»Jag hoppas, att du snart skall wara uppe», svarade han undwifande.

»Snart? War det i dag jag blef sjuk? Inte? Fredag i dag, säger du? Då ha wi lördag i morgon . . . Om jag är bra då, och det är jag förstås, så behöfwer du inte stanna längre för min skull;

det skall ändå en gång ske . . . I morgon, det blir lagom. Då rindes det ändå helgmålsningning . . . »

Hon tyfnade, ty hostan afbröt hennes tal. Så fortsatte hon nästan för sig själf:

»Dö nu? Åh nej; jag tänkte nog däröfver den där förfärliga natten. Hur skulle jag då få tid att förlåta?»

»Förlåta hvem? Är det mig du menar?»

»Nej, icke dig, du har ingen skuld, ingen. Jag behöfver lefwa bara för att få säga detta . . . Dö, så länge det finnes någonting kvar af mig, hwad wore det för mening därmed? Nej, när allt är förbi, allt, allt, utom och inom mig, då kan det vara tid . . .

»I morgon alltså, Wollmar! Vi ha ju många timmar innan det? Jag skall vara beredd, och sedan kommer klokringningen; då får jag lugn, om det förut kans swårt . . . »

När klokringningen ljöd öfwer nejden följande afton, då hade Bonda stilla öfwerstridit gränien mellan detta lifwet och det tillkommande.

Wollmar hade icke trott, att så skulle gå — ingen hade trott det — men han hade stannat kvar, då feberu återkom i förhåhd styrka och lifskrafterna märkbart ijufto.

Han förmädde ej begifwa sig af före begrafningen; han wille se och höra huru jorden wertligen skulle gömma i sitt djup hwad som här hållit honom kvar och som skulle ha bundit hans tankar till ljusare dagar raudats. Nu fanns här intet öfrigt — jo, Bondas anletsdrag i madonnans bild, sådan hon warit en gång, ensamt för honom.

Dagen för begrafningen war inne. Den sjunkande eftermiddags-solen bredde sin wemodiga sensommarbelysning öfwer Boden och dess stränder, öfwer griftgården och kyrkan. Wollmar förmädde ej vara med wid grafwen. Han gick upp i klokskapen och åtog sig ringarens arbete. Det war det sista han kunde göra för henne som war borta att ringa frid öfwer hennes längtan efter lif.

En halstimme senare stod han och wäntade på wagnen, som skulle föra honom det första skjutshället. Det war de sista ögonblicken han tillbragte framför taslan, som ännu fanns kvar, men följande dag skulle upphingas på sin plats. Det war som ett stycke af honom själf, detta arbete; det war hans lifs lyckodrom, och som han måste lämna kvar. Lämnas? Hwarför det? War det icke ännu hans egen-dom, som han kunde taga med, sig om han wille? Wärdet, det skulle han

mål kunna lägga upp till yttersta skärmen eller skänka kyrkan en annan altarmålning, så att man ej behöfde stämpla honom som helgerånare . . .

Han tog upp en knif ur fickan och pröfwade eggen; den var stark nog.

Där skulle det öfre inittet gå och här det nedre, just wid randen af barnets hustvud — barnet hade ej hört till hans lyckodrom! Och så wid sidorna skulle det gå, just så, som han nu märkte ut.

Hvilken prydnad för det allra hellgaste i hans minnestempel, i det mittnesbördets tabernakel som han kunde föra med sig hela den återstående delen af ökenvandringen . . .

Hwad tänkte han på! Wore det hans rätt att röfwa och för sig själf behålla hwad som wore ämnadt för ett helt släkte till andaktsstämming och åskådning! Nej, han war en egoist, som frofsade i sin sorg och af den förleddes till lumpenhet. Han slängde knifwen ifrån sig.

»Wagnen är framme!» ropades det i trappan.

Han hörde hur hans resgods bars ut och instufwades. Förbi alltså! En sista blick på det kära anletet, och så lade han omsorgsfullt förhånget öfwer, alldeles så, som han förut brukat. Ett par minuter senare rullade wagnen i väg. Wollmar Berger lemnade Bo för att ej mer återkomma.

Gabriel Olai war den sifte af begrafningsgästerna. Han wille utröna hwad Jonas wiste om huru det gått till den där olyckliga aftonen. Wanda hade med sin skarpa blick genomträngt hvan och insett sammanhanget, det hade Gabriel förstått af hennes tal. Men hade hon meddelat denna upptäckt åt någon annan, eller hade hon tagit den med sig bort? Därpå hade han mångfaldiga gånger undrat.

Hon hade tigit, det wiste han nu. Denna tystnad gjorde henne om möjligt ännu större, ännu kärare för hans hågkomst, Den gamles trohjärtade »Gud wälsigne dig» söll som ett tungt we på hans förut plågade själ. Men han kom ej på den tanken att lätta denna tyngd genom en bekännelse.

Han ämnade gå hem till sig. Utkommen i dörren befinnade han sig ett ögonblick. Däruppe war det nu tomt; där stod taslan ännu, och behåningen war tillräckligt stark. En sista gång kunde han så betrakta den innan den lattes upp. I morgon skulle den öfwerlemnas åt församlingen, åt alla desä, som skulle betrakta den utan att känna hwad han kände.

Han nämnde sin affikt för Jonas och skyndade uppför troppan, gick fram i det tomma rummet och drog undan förhänget. Huru lesmande! Vanda upp i dagen, och ändå icke hon!

Gabriel tänkte på huru så minnen han egde efter Vanda, och ändå hade han alltfjämt i tankarna sammanbundit sin lifshycka med hennes. Nu vor allt förbi; intet stod honom åter.

Var det Wollmar Bergers tanke som ännu mättade lusten, eller hvaraf kom det sig, att samma frestelse lik en blizt slog ned i Gabriels själf?

Swad hindrade honom att taga detta enda som återstod och behålla det som minne? Han sänkte blicken lifsom till eftertanke. Han varseblef knifven, som Wollmar slängde ifrån sig. Mekaniskt upptog han densamma och pröfwade deß egg mot sin nagel. Om han toge sin del just nu, innan den blifwit uppiatt i helgedomen, wore då det en oerjättlig förlust för församlingen?

Bah, han wore rik nog att betala tafsans wärde slerdubbelt! Men stammen? Den wore wärr; inför denna skulle han ej ha mod att stå blottad och wapenlös.

Men han kunde resa sin wäg, såsom han ofta tänkt den sista tiden, resa genast, om det gällde, och hålla sig undan tillis stormen wore öfwer. Tiden har stoft nog att breda öfwer större händelser än denna . . .

Snittet gick irte fullt i scanna räta spår som Wollmar tänkt sig det, några minuter förut, men det gick rastt och säkert. Kristusbarnet, föremålet för herdarnas tillbedjan, war orördt; men där ofwanför tedde sig för dem ett tomt, gapande intet!

Gabriel hängde åter täckelset för. Det skedde med darrande hand, men mycket omsorgsfullt. Han rullade warligt ihop sitt byte och gömde det tunnand för rocken.

Jonas satt på försflugubron med det gråa hufvudet lutadt mot handen.

»Jag tog ett minne med mig deruppe ifrån», sade Gabriel. »Om någon frägar därest, så säg, att det war jag, så att man inte gissar på orätt perion, förstår ni, Jonas. Och säg Aron Olai, att han godtgör det i mitt ställe.»

»Kan du inte säga honom det själf?

»So framdeles, men inte i morgon, ty det är inte säkert, att jag träffar honom då, och i dag är han ej hemma, som ni wet.»

»Swad är det dö, som du tagit?» frågade Jonas frånwarande.

»En obethblighet, ett minne endast», svarade Gabriel lifgiltigt.

»Ni måtaren?»

»Nej, af Banda.»

Zonas trötta blick inuddade wid hans ansikte; en skymt af sympati speglade sig däri. Banda hade ju varit kär för dem båda.

»Du war alltid en präktig pojke, du, Gabriel», sade han och nickade mot honom.

* * *

»Det war det jag sade eder», talade Aron Olai på sockenslämmon till de församlade, »att det inte skulle bli någon välsignelse med den där gamla tafsan. Men inte arade jag då, att denna profetia skulle falla tillbaka öfver mitt eget hufvud. Nu är det skedt, beklagligt nog, och efter som det ju är mitt eget kött och blod som öfwat detta dåd, så är det inte mer än rätt, att jag, så godt sja göra låter, sätter skadan för att lätta mitt samwete. Se här lösen. Han lade upp en sedelbundet framför ordföranden.

Denne tackade å församlingens wagnar och erinrade, huru äfwen det borde kunna lätta gifwarens samwete, att församlingen nu undginge wådan af willkomentingar, som kunde framkallas af en så kättersk mälning . . .

Aron Olai smäljde sarkasmen och teg. Under den paus, som därwid uppstod, begärde pastorn order.

»Wår kyrka kan ej undwara en altartafsa», sade han, ty den tomma wäggen skulle alltid göra ett obehagligt intryk på besökaren. Jag har ett förslag att göra, som församlingens wårda medlemmar torde ta i öfwerwägande. Jag hemställer, om wi ej kunna, för den summa som öfwerlämnats, göra ett förster framför altaret och låta naturen ihjäl, i sin wärlande skönhet förja för färgerna. Den tafsan kommer att stå sig länge, så länge kyrkan står. Ingen skall taga ansigt af det ämne, och ingen behöfwer blygas för utförandet.»

Förslaget togs i öfwerwägande och blef sedermera församlingens enhälliga beslut. De öfriga prydnadsföremålen undanskäldes eller bortfördes. Och därför har Bo kyrka ännu i dag ingen annan altarmålning än den, som rymmes inom fönsterramens bågiga gränslinje.

Men den målningen är utförd med mästerverk. Ingen, hwars

öga hvilat på densamma, på lösträdens lustiga wärgrönsta därutan-
för, eller sommarsolens glitter öfver Bodens blåa vågor, eller den
färliga gräsmattans mjuka sammet, har någon sin här behöit beklaga
förgångelsens otufliga makt öfver allt hwad männistowert heter.

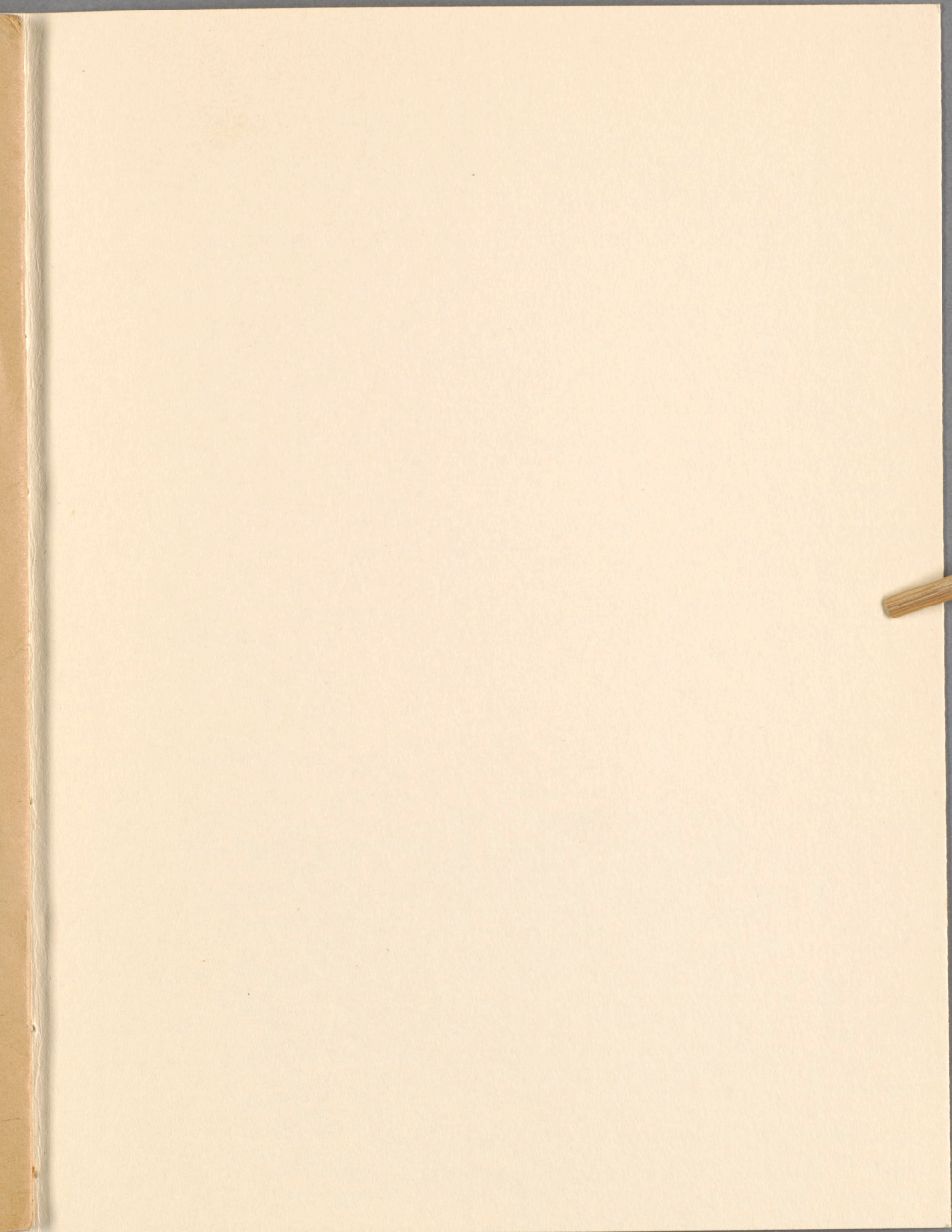
KUNGL. BIBL.

1983-05-02

STOCKHOLM

Intäppt: Akarps aut. titel.

Pris: 40 kr.

Inches

1 2 3 4 5 6 7 8
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

